

Izbaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 8 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 10.

V Mariboru 10. marca 1870.

Tečaj IV.

Cenitva zemljišč.

Kdor ima s čim, more v Rim. Dober dobiček — do-
ber vžitek. Kjer dača ni prevelika — tam cela snažna
obleka. — Stari so to pregovori, stare so to resnice. Že
Vodnik piše: slovensko kluse suha para, nemški konj de-
belač. Dalje proč od Dunaja, več so davki, ne sicer po
številu in znesku, pač pa po zmožnosti nje spraviti. Za
tega voljo se v avstrijskih in Dunaju bližnjih krajih množi
in šopiri premožnost, v oddaljenih deželah pa siromaštvo in
nadloga. Skušnja potrjuje vse te resnične prigovore. Poto-
vaje še l. 1829 po gornjem Avstrijskem srečam številne
trume kmečkega ljudstva, vse cvetečega obličja in tako
snažne svetlene obleke, da jih začudjen gledam. Ker pa je
delavnik bil, si mislim, da utegnejo tu kak praznik imeti;
zato jih popitam: ste na kakem obhajilu bili? O ne, mi
odgovore, na sejmu smo bili. Iho tako lepo opravljeni? —
Ravno tak vesel prikaz sem videl na nižjem Avstrijskem,
in spoznal, da tim srečnim ljudem ne hodi tesno za dober
dobiček, vžitek in da jih davki zlo ne tlačijo. Leta 1840
sem z nekim Nemcem prehajal Ljutomerske gorice. Ogledo-
vaje si mlad in star svet, mi milo reče: Po vsem se jim
vidi, da pogrešajo primerne brane in obleke. — Tiste dobe
je bilo občno povišanje davkov. Ker dunajska komisija ni
vedla, kateremu okraju bi še 36000 zaostalnih goldinarjev na-
vrgla, spregovori njeni soud, tadajni mariborski okrajni gla-
var (Marquet) toliko še zmore moj okres in zlat križec mu
je za to besedo prsi kinčal. Okres pa je preobdačenje tlačilo
dosih dob, 10.000 gld. te butare se je na ormuški okraj raz-
pisalo. Sam grajšak je rekel: Bi zmogli moji ljudje toliko
več plačevati, bi morali dozdat ali pijančevati ali si kaj pri-
hraniti. Da nobeno ni, ker v golibe ne zahajajo in so tako
siromašni, da z večine ne glešajo odej na posteljah slam-
natih, in da se pri mnogih oče in sin s tistim plajšem ode-
vata in po nedeljah uzajemno v njem k službi božji hodita.

Ormuž je že precej daleč od državnega srea Dunaja.
Daleč proč je še navadno hujša, posebno po slovanskem svetu.
L. 1844 se v Trst pelaje, sem videl, kako so večkrat prerrevni
kmeti od pluga in motike k cesti pridirjali in milodara pro-
sili! Na skrajni južni meji pa tere neverjetna reva. Ljudstvo
na pol nago in slabeje oblečeno od naj slabšega našega
mestnega berača, snede ko slačico ravno priraslo zelno gla-
vico koj sirovo brez soli. Od kod te prerazlične prikazni?
Samo od boljšega in slabejšega sveta? Nikakor, temuč od
prevelikih davkov iz ene strani, ker pri oddaljenih inčače
tudi dobrih krajih ni veliko zaslužka za stotere reči, ktere
se blizo velikih mest rade kupujejo, ni nobene prodaje, za
dobre pri- in izdelke pa je slaba, ker pri- in dovozni stroški
polovico in še več vrednosti pozobljejo, iz druge strani pa
so pri slabih revnih krajih mali davki še vedno sila pre-
veliki. Oboje se pri cenitvi zemljišč premalo premalo pre-
soja in odšteva. Vladni komisarji in drugi nezvedenci ali
nerodoljubi ugovarjajo: Saj se povsod davki po tisti raz-
meri nalagajo na čisti znesek zemljišč, tedaj je merilo jed-
nako in pravično. Temu pa ni taka. Ravno v navidezno
pravični besedi: „čisti znesek“, teči lepo zavita prva kri-
vica. Kjer se dobro živi in lepo oblači; kjer je vse pohi-
stvo snažno — pošteno — skoro gospodsko, tam ostaja pri
ugodnem življenju malo čistega zneska in tedaj tudi mala
podloga za davke, in to kam manjša od tistih krajev, kjer

se slabo živi, na pol strada in v revnih potrebnega pohištva
praznih kočah stanuje. In to je vzrok, da morajo reveži
toliko plačevati davka, ko v obilnosti živeči — po resnici
še več. To spričajo, postavim duhovniki slovenski, kateri so
na nemške fare prišli. Na Slovenskem nima držina pred
poldnem južine, tudi ne po popoldne. Na Nemškem jo ima
obakrat, vselej razun kruha ima vsak polič jabelčnice ali
masel vina, zraven pa še počitka 1/2 — 1 cele ure. Na Slo-
venskem se malokdaj ali nikoli ob poldne ne kuha, ker kme-
tica nikakor ne utegne, temuč z zajtrkom ob enem skuhana
slaba jed se ob poldne predstavi. Na Nemškem lepo uteg-
nejo ob poldne jed na novo pripraviti. Na gornjem Štajeru
itd. se ne sme nikoli masele mleka ali masla prodati, naj
že ima gospodar ali grajšak po 10 — 20 krav, vse se mora
doma povžiti; v premnogih naših južnih pokrajinah pa se
mora skoro ves teden pri suhem in brez kuhe živeti. Ravno
tak razloček je pri obleki. V nekih deželah si spravljajo
vse potrebno, še lepo in drago, v nekih hodijo bosí cusravi,
slabo odeti. Vse to kaže, da je hvaljeno merilo dač po či-
stem znesku strašno strašno krivično. Eni smejo post. šest
goldinarjev v pošteno življenje potrositi in še le sedmi ostaja
kot čisti znesek za obdačenje, drugi ne morejo in ne potro-
sijo enega goldinarja, da ostaja že drugi za obdačenje in
plačuje tedaj po 3—6krat preveč davkov.

Sedajni obilni zakoni.

(Spisal Fr. Jančar.)

(Konec.)

Pa morda kdo poreče: Po takem bo več delavnih rok.
Pa tudi več malopridnežev, mu odgovorim. Lepe lastnosti
in čednosti se ne dajo v srce vsipati. Na nemškem je rekel
enkrat nek človek g. šolniku: Ako je oče nore, kaj morejo
potem otroci biti? Ako je temu izrazu že g. šolnik porod
vzrokoval, kaj bomo še strmeli, če med tolikimi v sedajnem
času sklenjenimi zakoni se tudi z enakimi lastnostmi nekteri
znajdejo? Saj neki še ne nmijo sekire ali tupače nasaditi,
motike zagvojzdi, drva praviloma cepiti ali kalati in žagati,
žage spiliti, metlje zvezati, lestvice popraviti itd., če že za-
res potrebno orodje imajo. — Ali kar je storjeno, je storjeno.
Zato gre sedaj preišljevat, kako se bo dalo pošteno in ne
tatinsko živeti. Odprite toraj vi vincarji svoja ušesa, ki pod
ptujimi strehami živite in vam je le za svoje skrbeti, med
tem posestniki tudi drugih plačil, davkov in stroškov več-
krat na cente imajo za hiše, strehe, posle, dacije, razno
orodje itd.

Prvo je, ako hočete srečni biti mladi zakonci in po-
štenje pri ljudeh imeti, živite v strahu božjem in molite. Ne
zahajajte nikdar brez krvave potrebe v krčmo. O velikih
praznikih vam gotovo vaš gospodar kupico vina zastonj daja,
inače pa si domu prinesite polič ali pint vina, če je družina
veča, iz krčme, ako je goreča sila. Spravite si naj poprej
najpotrebnejše orodje, kakor: motiko, sekiro, tupačo, žago,
škafe, kad, žehtnjak itd., postelja, miza, stoli, podnožje,
ničke itd., tako manjkati ne smejo. Tako skrbite za trpečo
pošteno obleko za se in otroke, ktere brez izjema v šolo
pošiljate, naj se dobro slovenski brati, pisati itd. naučijo.
Snago čez vse v izbi in zunaj ljubite. Vse te reči se dajo
časoma na pošten način spraviti, ako več zaslužujeta, ka-